

УДК 338.48 - 44 (1-22): 37.09 (477)

ІНФОРМАЦІЙНО- КОНСУЛЬТАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

Г. Чернява

*Кримський економічний інститут ДВНЗ «КНЕУ ім. В.Гетьмана»
м. Сімферополь, АР Крим, Україна*

Аналізуються особливості методів організації діяльності з надання послуг інформаційно-консультаційного забезпечення (агроконсалтингова діяльність), їх класифікація. Обґрунтовані недоліки і переваги застосування методів інформаційно-консультаційного забезпечення підприємствами сільського зеленого туризму.

Ключові слова: інформаційно-консультаційне забезпечення, консалтинг, навчання, сільські садиби, сільський зелений туризм.

З зв'язку з реформуванням агропромислового комплексу України змінився уклад українського села, і з'явилися умови для діяльності фермерських господарств, приватних підприємств і кооперативів (що переважно виробляють сільськогосподарську продукцію). У селах почав ефективно розвиватися сільський зелений туризм як вид малого підприємництва або додаткової діяльності. Водночас, постала потреба у кваліфікованій підготовці господарів садиб, інформаційному забезпеченні цього виду діяльності, залучення клієнтів тощо. Отже, впровадження й розширення інформаційно-консультаційного забезпечення (консалтингу) є важливим чинником розвитку сільського зеленого туризму в Україні.

Питання консалтингової й агроконсалтингової діяльності досліджені недостатньо. В 2003-2004 рр. був виданий підручник колективу науковців Національного аграрного університету України й Російського національного аграрного університету МСХА ім. К. А. Тімірязєва «Організація інформаційно-консультаційного забезпечення в Україні» [1]. Вагомим є значний внесок у дослідження сфери інформаційно-консультаційного забезпечення (консалтингу) таких вітчизняних і зарубіжних авторів, як: В. А. Верба і Т.І. Решетняк [2], В. В. Глухів, А. Н. Кобишев і А. В. Козлов [3], М. Ф. Кропивко [4] і В. М. Кошелєв [5]. Однак інформаційно-консультаційне забезпечення сільськогосподарської діяльності підприємств, що займаються сільським зеленим туризмом немає чіткого поділу, вивчене мало, не розмежовані і не охарактеризовані його види і способи застосування.

Заповнення цієї прогалини і є метою статті. Щоб досягти її, треба виконати такі завдання: чітко розмежувати методи організації діяльності з надання послуг інформаційно-консультаційного забезпечення (агроконсалтингова діяльність) і згрупувати їх за конкретними критеріями; охарактеризувати їх недоліки і переваги.

Активна діяльність в індустрії сільського зеленого туризму, як частки сектора так й у громадських організацій має дуже більші труднощі в інформаційно-

консультаційному забезпеченні в цій сфері бізнесу в Україні, тому ефективна діяльність у цій області відіграє значну роль. Власники сільських садиб планують свою діяльність із розрахунку змін ринкової кон'юнктури внаслідок появи нових наукових розробок, а науковий консалтинг використовує всі ці зміни для того, щоб дістати прибуток з розрахунком інтересів всіх учасників процесу.

Для забезпечення безперервного потоку розширення інформації й знань необхідно застосовувати механізм замовлення на науково-технічні розробки, результати яких можуть бути використані в інноваційній діяльності даного бізнесу. Інформація про дану сферу бізнесу й послуг істотно залежить від того, яким образом вона інтегрується в ринковій сфері.

Інформаційно-консультаційні послуги клієнтам (власникам сільських садиб) надаються винятково на добровільній основі, у формі навчання без застосування примусового втручання (адміністративного втручання, контролю тощо).

Методи організації та провадження діяльності з надання послуг інформаційно-консультаційного забезпечення можна поділити на дві групи: соціально-психологічні методи й економічний аналіз.

До групи соціально-психологічних належать такі методи:

- масового поширення інформації (з використанням методик вибору й застосування ефективних засобів масової інформації, реклами й ведення виставкової діяльності);

- групового навчання й консультування (з використанням методик проведення науково-практичних семінарів, лекцій, активного навчання з використанням методу «мозкового штурму», ділових ігор тощо);

- дистанційного навчання й консультування (з використанням веб-технологій, телеконференцій і телефонних консультувань).

До методів економічного аналізу, що використовується під час ухвалення господарських рішень і нарад, належать:

- діагностика проблем клієнтів (провадження соціологічних досліджень, SWOT-аналіз);

- економічний аналіз і варіантна доробка управлінських рішень (ведення факторного аналізу, фінансової звітності).

Інформаційно-консультаційні послуги в сільськогосподарській сфері й особистому бізнесі в Україні поділяють на соціально необхідні й платні.

Соціально необхідні послуги – це послуги, які за сучасних соціально-економічних відносин на ринку сільськогосподарських чи інших послуг є нерентабельними, однак ефективними з точки зору загальнодержавних і приватних інтересів. Соціально необхідні інформаційно-консультаційні послуги фінансуються згідно з цільовими програмами за рахунок бюджетних коштів.

Платні інформаційно-консультаційні послуги – це послуги, які створюють умови для одержання сільським населенням додаткових прибутків. Такі послуги оплачує замовник [6, с. 18-19].

Інформаційно-консультаційне забезпечення підприємств, які займаються сільським зеленим туризмом, спрямоване на надання знань, додаткової інформації про бізнес й обмін досвідом з іншими людьми, які провадять такий самий бізнес. Реалі-

зуються ці завдання за допомогою методів розширення знань й інформації про сільський зелений туризм, що поділяються на масові, групові й індивідуальні.

До *масових* належать методи інформування й консультування через засоби масової інформації (ЗМІ): радіо, телебачення, відеотехніку, інтернет, друковані видання (спеціалізовані газети й журнали), виставки.

Підприємствам, які займаються сільським зеленим туризмом, масові методи дають можливість отримати потрібну інформацію і на її основі впроваджувати інновації. Більшість людей одержують інформацію через телебачення, радіо й газети (журнали). Телебачення й радіо використовуються для таких цілей:

- навчання;
- інформування господарів сільських садіб про проблеми й способи їх вирішення.

Газети й журнали використовуються з для таких цілей:

- рекламування самих підприємств сільського зеленого туризму як виду відпочинку;

- надання необхідної інформації про розвиток цього виду туризму;
- висвітлення питань і пропозицій стосовно поточних проблем.

Масові методи поширення інформації використовуються для таких цілей:

- поширення нових ідей і підвищення зацікавленості господарів сільських садіб у нововведеннях;

- консультування за запитами з конкретних тем;

- передання досвіду й налагодження спілкування між людьми, які займаються сільським зеленим туризмом.

Основні переваги й недоліки масових методів інформаційно-консультаційного навчання представлені в табл. 1.

Таблиця 1

Переваги й недоліки масових методів інформаційно-консультаційного навчання

Переваги	Недоліки
Охоплюють велика кількість власників підприємств, які займаються сільським зеленим туризмом	Інформація передається у час зручний для ЗМІ
Інформація надходить до замовника регулярно	Постає потреба в професійній підготовці фахівців-консультантів, у створенні інформаційних блоків або публікацій
Формується постійна аудиторія слухачів і телеглядачів	Не може конкурувати з розважальними радіо- і телепередачами
Інформація надходить до сільських жителів оперативно, а вартість її невелика	

До *групових методів* передання інформації належать: лекції, ділові дискусії, публічні виступи, демонстрації й семінари. Головна мета групових методів інформаційно-консультаційного навчання – організація ефективної взаємодії між фахівцем, який проводить навчання, й цільовою групою (власниками сільських садіб). Для досягнення цієї мети консультанти формують цільові робочі групи із 20 – 40 осіб. В окремих випадках група може налічувати від 10 – 12 учасників (при проведенні ділових дискусій).

Застосовувати групові методи інформаційно-консультаційного навчання, консультант пропагує нові ідеї, передає знання з питань ведення бізнесу в сфері сільського

зеленого туризму.

Досвід свідчить, що найкраще інформація сприймається саме під час консультацій, тому що ті хто навчається, мають можливість не лише слухати (сприймати інформацію), й безпосередньо брати участь в обговоренні поточних тим, обмінюватися своїм досвідом.

Так само як і масові, групові методи інформаційно-консультаційного навчання мають свої переваги й недоліки (табл. 2).

До *індивідуальних методів* належать: передання інформації за безпосереднього контакту із замовником (консультант приїжджає на садибу до замовника), телефонні розмови, неформальні контакти (виставки, ярмарки).

Таблиця 2

Переваги й недоліки групових методів інформаційно-консультаційного навчання

Переваги	Недоліки
Стимулюють навчання	Вимагають значної кількості організаційного матеріалу й оснащення
Охоплюють більшу кількість людей	Вимагають професійних навичок і майстерності консультантів
Дають змогу використовувати інші методи	
Вимагають незначних вкладень	

Індивідуальні контакти фахівців консалтингових служб із господарями сільських садиб можуть налагоджуватися з використанням різноманітних індивідуальних методів (див. рисунок), вибір яких залежить від складності проблеми, фактора часу, технічної оснащеності місця спілкування із замовником.

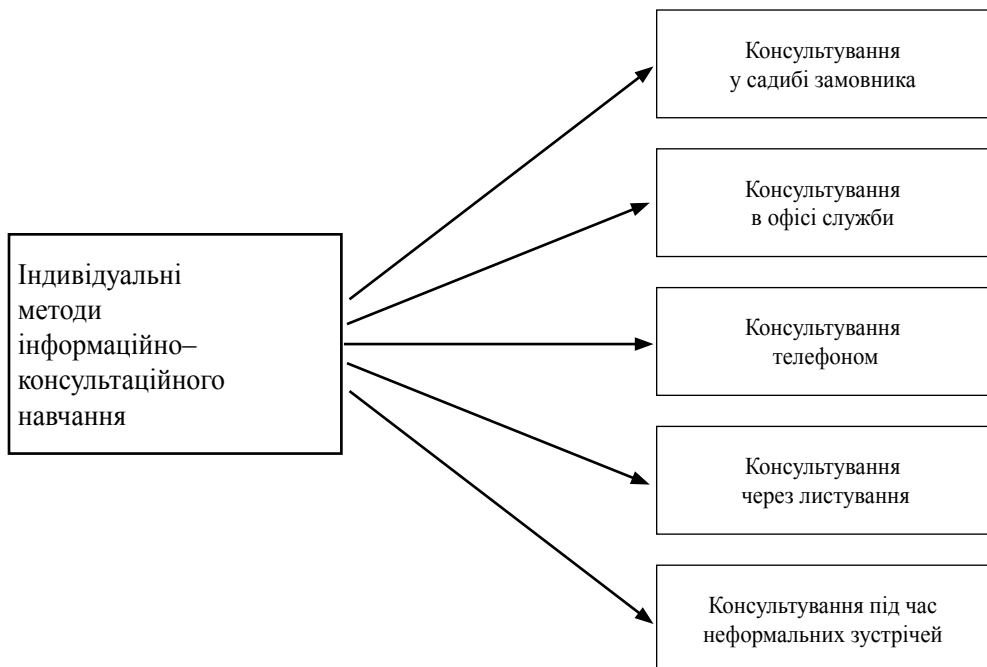

Рис. 1. Індивідуальні методи інформаційно-консультаційного навчання.

Індивідуальні методи інформаційно-консультаційного навчання ефективні у тих випадках, коли вирішити питання, яке виникло в сфері бізнесу, можна лише за безпосередньої участі консультанта-фахівця за умов його особистого спілкування з садиби. На місці проживання замовника консультантові легше зрозуміти інтереси й потреби замовника. Консультант, перебуваючи на території садиби замовника, має можливість самостійно ознайомитися з умовами провадження даного бізнесу, а отже, отримати більш достовірну інформацію про об'єкт та проблеми. Спілкуючись з власником садиби, консультант може запропонувати кілька варіантів вирішення проблеми, обґрунтувавши їх особливостями господарства на території якого він знаходиться.

Однак попри описані переваги, індивідуальні методи інформаційно-консультаційного навчання мають недоліки:

- більші витрати часу й коштів на поїздки;
- маючи велику кількість замовників кожного з них, консультант не в змозі регулярно відвідувати.

Отже, описані методи інформаційно-консультаційного забезпечення допомагають власникам підприємств зеленого туризму поглибити свої знання про це, а отже, підвищити ефективність цього виду туризму.

В Україні є близько 50 науково-дослідних інститутів Міністерства аграрної політики УАНН і НАН України. Разом з університетами вони мають науково-технічний потенціал, достатній для організації якісного консультування, за умови освоєння методів інноваційного маркетингу (зокрема, в сфері сільського зеленого туризму). Сільському зеленому туризму бракує фахівців (консультантів) і впровадження інформаційних технологій помітно прискорило б темпи розвитку цього виду туризму. Для розвитку цього виду бізнесу в Україні необхідне формування ринкової системи поглиблення знань й отримання інформації про сільський зелений туризм за допомогою створення консалтингових і навчальних центрів, а також налагодження тісного співробітництва з даними підприємствами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Каблук П.Т.* Организация информационно-консультационного обеспечения в Украине/ П.Т.Саблук, Б.К.Скирта, В.М. Скупиий и др.; под ред. П.Т.Саблук. – К.: ИАЕ УААН, 2003. – 440 с.
2. *Верба В.А.* Організація консалтингової діяльності: Навчальний посібник/В.А. Верба, Т.І. Решетняк– К.: КНЕУ, 2000. – 244 с.
3. *Глухов В.В.* Организация консультационной деятельности (консалтинг): Учебное пособие / В.В. Глухов, А.Н.Кобьшев, А.В.Козлов. -Спб., 1995. – 200с.
4. *Кропивко М.Ф.* Інформаційне забезпечення агропромислового виробництва України в ринкових умовах: Монографія/ М.Ф.Кропивко. – К.: ІАЕ УАНН, 1996. – 160 с.
5. *Основы организации и функционирования информационно- консультационной службы в АПК: Учебное пособие / под ред.. В.М. Кошелева. – М.: МСХА, 1999. – 272 с.*
6. *Основы аграрного консалтингу: Підручник для аграрних вищих навчальних закладів/ М.Ф.Кропивко, Т.П.Кальна-Дубінюк, М.Ф. Безкровний, І.М.Криворучко. – К.: Освітня книга, 2006. – 223 с.*

*Стаття: надійшла до редколегії 28.05.2012
прийнята до друку 06.06.2012*

UNDER THE GUIDANCE INNOVATIONAL DEVELOPMENT OF RURAL TOURISM IN UKRAINE

G. Chernyava

*Crimean Institute of Economics SHEE "MBK them. Getmana"
Simferopol, Crimea, Ukraine*

Informatively is the consultative providing of innovative development of enterprises of rural green tourism in Ukraine

In the article the selection of methods organization of activity is conducted after the giving of services of informacionno- of the consultative providing (agrokonsaltingovaya activity); development of methods and laying out on groups informatively - consultative providing; selection of failings and advantages of methods informatively - consultative providing for the enterprises of rural green tourism.

Key words: informatively is the consultative providing, consulting, teaching, rural farmsteads, rural green tourism.

ИНФОРМАЦИОННО-КОНСУЛЬТАЦИОННОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ СЕЛЬСКОГО ЗЕЛЕННОГО ТУРИЗМА В УКРАИНЕ

Г. Чернява

*Крымский экономический институт ГВУЗ «КНЭУ им. Гетьмана»
г. Симферополь, АР Крым, Украина*

В статье проводится выделение методов организации деятельности по оказанию услуг информационно - консультационного обеспечения (агроконсалтингова деятельность), разработка методов и разбивка по группам информационно - консультационного обеспечения, выделение недостатков и преимуществ методов информационно - консультационного обеспечения для предприятий сельского зеленого туризма.

Ключевые слова: информационно - консультационного обеспечения, консалтинг, обучение, сельские усадьбы, сельский зеленый туризм